

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

NR. 38 / OCTOMBRIE 2014

38

Manualele alternative – mijloace didactice ale profesorului de azi |
de CORINA BUDUREAN

Rolul dascălului modern | de IONICA-RAMONA NEACȘU

Competențele digitale ale profesorilor, între necesitate și utilitate |
de ADRIANA PETROVICI

Întâlnirea în comunitățile virtuale de învățare |
de FLORINA-TEODORA BICULESCU

Principiile didactice și aplicarea lor în e-learning |
de ANA NICOLETA AVRAMESCU

Cursurile European Schoolnet Academy – oportunități de formare pentru
cadrele didactice | de CRISTINA ELENA VOICU

Proiect de formare a cadrelor didactice din învățământul primar și preprimar
conform modelului finlandez | de CAMELIA HOARĂ

Formarea cadrelor didactice din învățământul preșcolar |
de LIANA-MIHAELA RĂDOI

Creativitate în evaluare | de LIVIA ARMANU

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Online: www.iteach.ro/experiencedidactice

Partener: Institutul de Științe ale Educației

Revista "iTeach: Experiențe didactice" își propune să promoveze aspectele practice ale predării, învățării și evaluării școlare prin aducerea în prim plan a experiențelor concrete ale cadrelor didactice. Constituie un canal de comunicare și de informare în cadrul comunității cadrelor didactice înscrise pe platforma iTeach.

Descriere prin cuvinte cheie:

didactică aplicată, practică pedagogică, situații educative, experiențe didactice

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

Cod de identificare ISSN / înregistrarea Bibliotecii Naționale a României:
iTeach: Experiențe didactice (online) = ISSN 2247 – 966X
ISSN – L = 2247 – 966X

EDITOR: **TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație**

www.tehne.ro

REDACȚIA:

Str. Dr. Louis Pasteur 54

București 050536

COLECTIV DE REDACȚIE

Olimpiu ISTRATE (Universitatea din București, Departamentul pentru Formarea Profesorilor)

Oana GHEORGHE (Institutul de Științe ale Educației)

Irina VASILESCU (Școala Nr. 195 București)

Simona VELEA (Institutul de Științe ale Educației)

Alexandra BUNICA (TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație)

Doru ȘTEFĂNESCU (Social IT)

Simona GĂBUREANU (Universitatea Politehnica București, Catedra pentru Pregătirea Personalului Didactic)

E-MAIL: echipa@iteach.ro

PAGINA REVISTEI:

www.iteach.ro/experiencedidactice

Manualele alternative – mijloace didactice ale profesorului de azi

De **Corina Budurean**

Articolul urmărește o prezentare a rolului pe care îl are manualul, ca mijloc didactic, în procesul instructiv-educativ și a felului în care sunt concepute manualele alternative comparativ cu manualul unic, clasic. Profesorul este cel care decide alegerea manualului și valorifică, într-o manieră personală, conținutul acestuia.

Manualul este doar unul dintre mijloacele didactice folosite de profesor în procesul instructiv-educativ. Constă într-o carte didactică ce face accesibile conținuturile științifice ale unei discipline. În învățământul modern, autorii manualelor concep altfel decât în trecut conținutul acestora, folosind diverse metode activante pentru implicarea sistematică și permanentă a elevilor în procesul însușirii cunoștințelor și în formarea deprinderilor practice. Manualul unic, tradițional, a fost înlocuit cu o multitudine de manuale alternative care pornesc de la aceeași programă, dar al căror conținut este diferit. Manualul actual nu mai reprezintă un etalon, o sursă unică de informare pentru elevi, ci un mijloc didactic al profesorului prin intermediul căruia aceștia sunt stimulați să participe la desfășurarea procesului didactic.

Conținuturile curriculum-ului nu mai sunt tratate preponderent teoretic și exhaustiv, fiind considerate în cadrul lecțiilor doar un sistem de referință. De aceea, autorii manualelor alternative pot recurge la modele diferite și originale de tratare didactică a materiei. În cazul manualelor de limba și literatura română, aceștia evită obișnuitele comentarii și teoretizările neatractive ale unor concepte operaționale, sprijinindu-se, în mod deosebit pe lectura elevilor, stimulându-i să gândească pe cont propriu, să-și exprime opiniile și să-și susțină punctul de vedere.

Manualele de limba română, spre exemplu, cuprind astfel, în locul clasicului comentariu, fragmente reprezentative ale unei opere pe care elevii pot să le analizeze, aprecieri ale unor mari critici sau întrebări care le suscită interesul față de un anumit aspect al operei. În ceea ce privește gramatica, este preferată cea tradițională și foarte puțin se face trimitere la cele mai recente cercetări în domeniu, manualele nefiind actualizate și concepute în concordanță cu Gramatica Limbii Române, editată de Academia Română.

Coerența conceptuală a manualelor alternative este asigurată prin respectarea, pe plan național, a obiectivelor generale — aceleași pentru toate școlile și pentru toate manualele, indiferent de structura și de forma lor, precum și prin evaluarea centrată pe competențe și capacități, măsurabile în performanțe concrete. Însă nu toate manualele apărute la diferite edituri întrunesc aceste calități. Unele se ocupă de domeniul Literaturii mai mult decât de cel al Limbii și comunicării, altele acordă o mai mare importanță unor concepte operaționale, neglijându-le pe altele sau sunt înțesate cu întrebări, neoferind nici o informație despre operă, despre anumite concepte operaționale sau despre evoluția anumitor specii literare. În cazul celor din urmă, elevii nu au

informațiile teoretice decât dacă sunt oferite de profesor, ceea ce face să se piardă mult timp în acest sens. Rolul profesorului devine atunci acela de a alege manualul potrivit, în funcție de nivelul clasei sau de accesibilitatea limbajului cărții și de a preda elevilor acele noțiuni care nu se regăsesc în manual.

În altă ordine de idei, avalanșa de manuale tipărite de diferitele edituri a dus la o libertate foarte mare în alegerea lor de către profesori, astfel încât elevii unor școli învecinate sau chiar din aceeași școală ajung să învețe după manuale diferite. Această situație creează confuzii în rândul elevilor care au impresia că se studiază noțiuni diferite. De aici, dificultățile apărute la examenul de bacalaureat de a încadra o operă într-o anumită tipologie sau de a caracteriza un anumit tip de personaj.

În cadrul procesului instructiv-educativ, profesorul trebuie să recreeze conținutul concret al fiecărei lecții, consultând mai întâi programa și manualele școlare pe care le are la dispoziție, adăugând, dacă este cazul, și o nouă optică de analiză și o interpretare a faptelor de limbă și de literatură cunoscute din cele mai recente cercetări de specialitate și metodologie. Alegând cea mai potrivită cale de predare-învățare, conținutul științific devine, pentru elevi, inteligibil, temeinic și ușor de asimilat. Profesorul nu se poate limita doar la informația cuprinsă în paginile manualului școlar din mai multe motive. În primul rând, manualul are o anumită stabilitate, pe durata mai multor ani și, ca atare, nu poate încorpora ultimele achiziții din domeniile specialității și ale metodicii. În al doilea rând, prin conținutul și forma de prezentare a cunoștințelor, manualul vizează, fie un nivel mediu, fie unul superior de pregătire a elevilor, fără preocupări deosebite privind tratarea diferențiată a elevilor. În al treilea rând, unele manuale sunt concepute prea abstract, limbajul lor este peste nivelul de înțelegere al elevilor, devenind astfel inhibante și greu de înțeles.

Din această cauză, profesorul trebuie să țină cont de anumite aspecte atunci când își pregătește lecțiile: cât de adecvat este conținutul din programă și din manual pentru tema respectivă, în ce măsură sunt realizabile obiectivele propuse prin mijlocirea conținutului respectiv, sub ce aspecte sau din ce punct de vedere poate fi completat și re-elaborat conținutul respectiv. De aceea, ținând seama de prevederile programei și de textul din manual, profesorul se va documenta suplimentar pentru a opera o selecție riguroasă a cunoștințelor, orientându-se în trei direcții: identificarea tipului de cunoștințe care urmează să fie predat și însușit, selectarea cunoștințelor care facilitează formarea de noi priceperi, deprinderi sau abilități de analiză literară a operelor prevăzute în programă, alegerea operațiunilor și a proceselor mentale solicitate pentru însușirea unui conținut științific: gândire convergentă sau divergentă, memorie de lungă sau de scurtă durată, raționament inductiv, deductiv etc.

Profesorul structurează logic conținutul științific al lecției, luând în considerare capacitățile cognitive ale elevilor în raport cu complexitatea temei de predat. Mai mult decât atât, trebuie să țină cont de faptul că elevul trebuie ferit de a se pierde în haosul informației, de capcana confuziilor și a lacunelor, fiind determinat să recepteze lecția ca pe un întreg logic, nu sub forma unor elemente incoerente, fără legătură între noțiuni, devenind tot mai conștient de locul pe care fiecare cunoștință îl ocupă în sistemul omogen din care face parte.

Bibliografie: 1. Parfene, Constantin. *Metodica studierii limbii și literaturii române în școală*. Editura Polirom, Iași, 1999.
2. Bărboi, Constanța; Ionescu, Cristina; Lăzărescu, Gheorghe; Negreț, Ion. *Metodica predării limbii și literaturii române în liceu*. E.D.P., București, 1983.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/manualele-alternative-mijloc-e-didactice-ale-profesorului-de-azi>)

Rolul dascălului modern

De **Ionica-Ramona Neacsu**

Profesorul a avut și va avea în continuare un rol esențial în formarea elevului, în desăvârșirea personalității acestuia. Dacă în trecut, dascălul decidea totul cu privire la procesul instructiv-educativ, acum el trebuie să devină doar un liant în formarea elevului, un suport pentru dezvoltarea autonomiei și pentru formarea în spiritul responsabilității și culturii civice. Se pune din ce în ce mai mult accentul pe caracterul formativ al educației. Cadrul didactic nu mai este transmițător, ci facilitator, folosind dialogul și cooperarea în relația cu elevii. «Școala cea bună e aceea în care și școlarul învață pe profesor.» (Nicolae Iorga)

Dacă altădată metoda predominantă de desfășurare a lecției era expunerea, care oferea posibilitatea profesorului să-și etaleze bagajul de cunoștințe, astăzi se pune accent pe metode moderne, care să transforme profesorul în manager al învățării, iar elevului să i se creeze cadrul unei manifestări proprii, pentru a-și putea forma puncte de vedere personale.

În paradigma tradiționalistă, educatorul era cel care transmitea informații, mereu aceleași, având o poziție ce se baza pe autoritate. O autoritate ce nu putea fi contestată și care domina elevul. Profesorul avea inițiativa și tot el decidea conținutul de informații pe care trebuia să o ofere elevilor, fără a ține cont de particularitățile acestora. Instrucția era aceeași pentru toți și aceleași informații erau solicitate tuturor elevilor. Lecția, demersul educativ de bază, nu era altceva decât o succesiune monotonă de secvențe, în care elevul își asuma rolul pasiv de a recepta informații, pe care trebuia apoi să le reproducă întocmai, fără a le îmbogăți.

Doctrina comunistă cerea un "om nou", dar se dorea obediență totală față de sistem, astfel încât cei care aveau curajul unei opinii proprii, contrare părerii impuse, trebuiau reduși la tăcere. Această situație a fost dominantă, și cu atât mai regretabilă, în învățământul românesc, care a devenit pentru partidul comunist un mijloc la îndemână pentru a controla masele. Din păcate, îndoctrinarea se păstrează în învățământul țărilor ex-comuniste și mulți profesori le refuză elevilor șansa de a deveni parte egală a procesului educativ, menținându-i în aceeași stare de

obediență.

Dincolo de latura informativă a educației, trebuie să se pună accent pe formativ, astfel încât elevii să poată face față unor situații noi, care necesită nu numai cunoștințe solide, ci și capacități și competențe.

Însuși procesul de învățământ se îmbogățește cu o nouă latură, evaluarea, care vine să completeze predarea și învățarea, astfel încât cadrul didactic își sporește atribuțiile, dar, pe de altă parte, dă posibilitatea elevului să ia parte la instruirea proprie, profesorul coordonând acest proces.

Lecția, ca formă de bază a desfășurării instrucției și educației, devine o suită de evenimente care pot fi segmentate, fiecare având coerență și conducând elevii spre realizarea obiectivelor.

Acest demers se află sub incidența unor principii didactice, care îl orientează și care vizează alegerea unor metode specifice, selectarea celor mai utile strategii. Astfel, principiul caracterului educativ al instruirii ține cont nu de cunoștințele pe care elevul le va fi asimilat la sfârșitul procesului educativ, ci de modul în care aceste cunoștințe vor fi aplicate. Tot acest principiu insistă asupra formării unor priceperi și deprinderi de muncă individuală și intelectuală, mutând accentul de pe informativ pe formativ. Un alt principiu este cel al însușirii conștiente și active. Învățământul tradițional se axează pe respectarea intervalului de timp alocat orei, în dauna elevilor, care nu asimilau în mod corect informațiile transmise. Acest principiu, însă, insistă asupra unei apropieri între elevi și conținutul curricular și cere ca ambii parteneri să se implice în procesul didactic. Efortul este dublu. Pe de o parte, profesorul trebuie să cedeze o parte din atribuții, renunțând la poziția centrală care i se atribuia în învățământul tradițional. De cealaltă parte, elevul este stimulat să aibă încredere în posibilitățile proprii și să-și depășească pasivismul.

Câmpul școlar educativ modern se desfășoară, așadar, între două elemente care trebuie să participe în egală măsură. Profesorul, manager și formator al procesului instructiv-educativ, și elevul, obiect și subiect al acestui proces, dobândind autonomie și formându-se în spiritul responsabilității și al culturii civice.

Pedagogia activă, caracteristică învățământului modern, face posibilă trecerea de la transmiterea de cunoștințe la formarea de deprinderi și de abilități, accentuând astfel latura formativă a educației.

Pedagogia modernă modifică, astfel, rolul jucat de polii educaționali, mutând accentul pe elev. Abandonarea limbii de lemn, folosirea unui discurs nou, mobilizarea elevilor în procesul educativ sunt numai câteva dintre caracteristicile acestei pedagogii. Întrebarea dominantă a învățământului modern este ce rol alege școala să joace în societatea actuală și cât de pregătită este ea să facă față schimbărilor provocate de globalizare. Idealul educațional este legat de valorile culturale ce trebuie asimilate, de tipul de personalitate impus de societate, dar și de nevoile elevului. Nu mai este vorba de un model educațional standard, ci de unul dinamic, în concordanță cu noile realități și capabil să reziste la schimbări.

Așadar, cadrul didactic nu mai este transmițător, ci facilitator de cunoștințe, folosind dialogul și cooperarea în relația cu elevii. Acest profesor va ști să coordoneze procesul educativ, astfel încât toți elevii să atingă obiectivele stabilite și va fi capabil, de

asemenea, să-l ajute pe elev să-și formeze capacități de muncă individuală și să folosească ceea ce a dobândit.

Din perspectiva pedagogiei moderne, a predă devine un demers educativ în cadrul căruia sunt mobilizate resursele clasei de elevi, aceasta fiind motivată permanent să parcurgă procesul instructiv. O altă componentă a învățării este evaluarea, modalitate prin care profesorul stabilește măsura în care obiectivele au fost atinse și prin care va pune la punct o strategie didactică mai eficientă pentru următorul proces instructiv. Activitatea independentă desfășurată de elevi devine, astfel, concludentă și necesară, ea dând dovada utilității metodelor abordate. Profesorul va organiza și va coordona acest demers instructiv, exercitând funcții diverse, de organizare a activității, de impunere a unor metode, de dezvoltare a unor capacități și de personalizare a activității didactice.

Deci, învățământul modern nu caută să scoată în evidență rolul profesorului, ci vine în întâmpinarea cerințelor societății, propunând strategii didactice potrivite pentru formarea elevilor.

Experiența tradiției și capacitatea de inovare și de creativitate sunt noile repere ale școlii, care propune educații noi, în acord cu societatea globală: educația pentru pace, educația ecologică ori educația pentru o societate multiculturală. De asemenea, metoda predominantă de desfășurare a instrucției este metoda euristică, deoarece învățarea prin descoperire asigură elevilor o dobândire conștientă a conținutului curricular, acesta fiind ușor de reactualizat, o dată trecut prin filtrul propriu.

Școala trebuie să încurajeze formarea unui spirit critic, a unor atitudini pozitive și a studiului individual, antrenând elevii în activități diverse și diversificate, pentru a-i face să renunțe la rolul pasiv.

Din experiența proprie, pot spune că am învățat și eu odată cu elevii mei și am acumulat și eu noi informații, noi cunoștințe care m-au ajutat mai departe. Orice curs mi-a adus ceva nou, o nouă informație, o nouă deprindere.

Marea mea mulțumire ca dascăl este atunci când observ că elevii mei înțeleg despre ceea ce discutăm, că pun întrebări și când îi văd preocupați de a se documenta ei înșiși - îmi solicită materiale sau surse sau vin cu întrebări noi. Un elev ajunge să îndrăgească o materie de studiu atunci când îndrăgește profesorul - îi place conduita acestuia, modul de a se prezenta și modul de a fi. O lecție devine atrăgătoare pentru elev atunci când acesta o înțelege, atunci când are o prezență activă în clasă. Profesorul devine interlocutorul său. Trebuie să avem răbdare cu elevii, să îi ascultăm până la capăt și să luăm ceea ce poate fi valorificat din ideile pe care ei le expun. Trebuie să îi ajutăm să fie ei înșiși.

Ca profesor de limba franceză am observat că elevii mei sunt atrași de prezentările PPT și de muzica «la modă», de videoclipuri. Interpretează imaginile văzute și le dau noi înțelesuri. Le prezintă filmulețele video, la început, fără sonor, îi întreb ce cred ei că se discută în acea secvență și apoi derulează filmul cu sonor. Au loc dezbateri interesante pe tema aleasă.

Vitală rămâne obiectivitatea evaluării. O evaluare subiectivă, incorectă, demotivează elevul și îl îndepărtează de disciplina studiată.

Închei expunerea cu citatul următor, un prilej peren de reflecție: «Cei mai buni profesori sunt cei care te învață încotro să te uiți,

dar nu îți spun și ce să vezi».

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/rolul-dascalului-modern>)

Competențele digitale ale profesorilor, între necesitate și utilitate

De **Adriana Petrovici**

Lucrarea prezintă câteva argumente identificate în literatura de specialitate și mai puțin cunoscute, cu privire la cauzele motivației scăzute a actualelor generații de elevi pentru învățare. Cunoașterea acestor argumente este imperios necesară pentru a determina cadrele didactice să reflecteze asupra lor și, implicit, pentru a declanșa starea de spirit necesară creșterii interesului pentru îmbogățirea cunoștințelor privind oportunitățile educaționale ale mediului virtual. Educația actuală, prin cerințele realității cotidiene și atitudinea elevilor față de școală, impune profesorului să completeze și/sau să alterneze învățarea tradițională, colaborativă din sala de clasă, centrată pe valorizarea elevilor, cu secvențe de învățare sprijinite de metode moderne și instrumente ale TIC. În lucrare este valorificată ideea că eficientizarea demersului de predare-învățare-evaluare prin inserarea în scenariile didactice, a unor secvențe de instruire cu ajutorul unor unelte digitale adecvat alese, conduce la creșterea motivării elevilor pentru educația oferită sub „umbrela” școlii. Ultima parte a lucrării prezintă ca una din soluție mobilizatoare pentru stimularea creativității didactice a profesorilor, necesitatea și utilitatea participării la parteneriate educaționale și cursuri de formare alături de colegi europeni.

“Trebuie să îi pregătim pe elevi pentru viitorul lor, nu pentru trecutul nostru.” Ian Jukes

Argument

Aproape zilnic venim în cancelarie după orele de curs, nemulțumiți, întristați, revoltați, întrebând: „ce se întâmplă cu majoritatea elevilor noștri de nu învață?”, „ce metode trebuie folosite pentru ai determina să își găsească propria motivare pentru studiu sau interesul pentru disciplina pe care o predăm?” etc. De asemenea, în diverse contexte, din ce în ce mai des auzim nemulțumirile elevilor exprimate în afirmații de genul „este greu”, „nu-mi place”, „mă enervează”, „nu-mi va folosi niciodată”, „și, care-i scopul?”. Întrebările noastre urmate de răspunsuri incerte și eforturile depuse în cautarea de soluții, care adesea experimentate duc tot la rezultate nemulțumitoare, trebuie să fie orientate, în primul rând, spre identificarea cauzelor demotivării elevilor. Dacă la întrebarea de ce...? găsim

răspunsuri corecte, atunci întrebarea *cum...?* și analiza vor conduce la soluțiile bune.

Există în literatura de specialitate debateri susținute de argumente științifice cu privire la câteva cauze mai puțin cunoscute, asupra cărora trebuie să reflectăm și să le analizăm pentru ca să înțelegem că atitudinea elevilor față de procesul învățării nu poate fi schimbată. Noi profesorii trebuie să găsim resursele interioare pentru schimbarea și adaptarea noastră la cerințele realității cotidiene trăite în sala de clasă.

Răspunsuri argumentate la întrebarea: De ce nu mai învățăm elevii noștri?

Tinerii născuți după 1990 constituie primele generații care au crescut înconjuțați de produsele tehnologiei digitale. Computerul, Internetul, telefonul mobil, MP3 player-ul, camera foto digitală, tableta, gadget-ul iPhone, jocurile pe calculator sunt pentru aceste generații obiecte firești și indispensabile ale vieții cotidiene. Evoluția exponențială a informaticii și avalanșa rezultatelor ei tehnologice a „inundat” toate domeniile societății și a generat schimbări importante atât în sfera atitudinilor, deprinderilor, obiceiurilor tinerilor cât și în cea cognitivă și metacognitivă. Terenul cel mai fertil de manifestare a consecințelor revoluției informatice a fost procesul de formare al tinerilor.

Realitatea din școală a început să dovedească faptul că, pentru motivarea efortului susținut solicitat de procesul cunoașterii, tinerii acestor generații au nevoie permanent să găsească răspuns la întrebările: De ce trebuie să învăț despre...?, Îmi sunt necesare pentru...?, Când și unde voi folosi...?. Mai mult, tinerii preferă să obțină informațiile cu ajutorul Internetului nu din cărți, preferă să învețe apelând la softuri, platforme online și nu să studieze în biblioteci. A devenit evident, că multe dintre metodele tradiționale abordate în procesul de predare — învățare nu motivează în deajuns elevi pentru a dobândi cunoștințe și competențe prin propriile lor eforturi și căutări.

Profesorul și pedagogul american Marc Prensky căutând răspunsuri la aceste schimbări, a publicat în anul 2001 concluziile într-un studiu. Articolul argumentează manipularea gândirii și modificările profunde la nivel cognitiv induse tinerilor de „invazia” dominantă a instrumentelor tehnologiei digitale, în toate sferile vieții socio-economice-culturale și cu care, ei sunt în contact permanent. Marc Prensky definește două concepte: generația „digital natives” și generația „digital immigrants” și caracterizează argumentat diferența dintre procesele gândirii lor. Prensky subliniază ideea că generațiile erei digitale gândesc și prelucreează informațiile într-un mod diferit de cel al generațiilor precedente. „Generația digital natives gândește diferit, nu mai prost, ci doar altfel: interactiv, ludic, depășind granițele cunoscute, adică într-o manieră interdisciplinară, mai puțin sistematică în sensul tradițional al cuvântului, nerespectând în mod necesar ierarhiile consacrate dar procedând mai mereu cu creativitate.” [1]

În comparație cu generația adultă — „digital immigrants” — care gândește liniar, construind pas-cu-pas raționamente logice bazate pe acumulări teoretice documentate și verificate, generația „digital natives” are o gândire paralelă, multitasking, rezultată din experiențe și încercări, citind și documentându-se din cărți mult mai puțin. Pragmatismul social, una dintre consecințele generate de dominația complexă a noilor revoluții, a fost adoptat

fară rezeve de generațiile tinere. Elevii nu mai doresc să învețe „pur și simplu”, ei doresc să știe de ce învață, în ce scop?. Mai mult, pentru ei abilitatea de a acumula și capacitatea de a-și însuși cunoștințe noi foarte repede, sunt cu mult mai importante decât competența de a opera cu conținuturi deja dobândite.

Academicianul francez Michel Serres, în conferința organizată la Paris în decembrie 2007, a demonstrat faptul că „globalizarea și revoluția informatică au condus prin transformările aduse de dezvoltarea exponențială a noilor TIC în viața cotidiană, la consecințe inevitabile care au generat o revoluție culturală și implicit o revoluție cognitivă”.

Există studii medicale care definesc și dezvoltă conceptul — neuroplasticity și susțin cu argumente științifice constatările lui M. Prensky și M. Serres. Neuroplasticitatea sau plasticitatea creierului este termenul generic al domeniului care studiază schimbările ce au lor la nivelul căilor neuronale, sinapselor și implicit a proceselor neuronale, generate fiind de schimbările mediului de viață, și care, inevitabil solicită schimbări de comportament. Neuroplasticitatea demonstrează faptul că utilizarea sistematică a calculatorului și a altor instrumente TIC schimbă structura creierului uman.

Într-un al doilea studiu publicat [2], Marc Prensky remarcă faptul că această revoluție cognitivă, este una dintre principalele cauze ale problemelor învățământului: „elevii de astăzi sunt diferiți de elevii pentru care sistemul educațional era conceput să parcurgă procesele de predare și învățare.” Generația „digital natives” este instruită și educată în procent dominant de profesori a căror competențe didactice sunt certificate de excelente rezultate obținute în instruirea și educarea generațiilor anterioare anului 2000 dar, care au fost formați și s-au dezvoltat profesional în alte paradigme educaționale. Incompatibilitate dintre digital natives — digital immigrants este una dintre principalele cauze ale problemelor cu care se confruntă educația actuală și pentru care se caută soluții.

Există evident o multitudine de alte cauze ale actualului context educațional. Identificate și analizate acestea au condus la reorientări privind educația și formarea, așa încât școala să ofere răspunsuri flexibile și eficiente nevoilor tinerilor. Efectele dezvoltării TIC au generat noi experimente didactice motivate de necesitatea adaptării mecanismelor de control ale procesului de instruire. O provocare și o necesitate reală a educației a fost și este găsirea unui „limbaj comun”, a unor noi metode didactice, pedagogice de captare a atenției, de motivare pentru studiu, de menținere a contactului și colaborării creative cu noua generație. În ultimul deceniu, IT a oferit numeroase soluții la căutările educației, susținând și încurajând constant experimentele didactice. Realizarea a numeroase softuri, platforme e-learning și spații virtuale destinate educației au vizat direct instruirea și formarea tinerelor generații. Oportunitățile educaționale și pedagogice oferite de TIC procesului de învățare și exersare au fost create atât pentru a satisface nevoile și așteptările tinerilor cât și pentru a facilita dobândirea competențelor solicitate lor de societatea actuală și cea viitoare. Pedagogia secolului XXI este considerată o pedagogie a competențelor și ea solicită profesorului modern să își însușească arta de a preda cu TIC.

La Congresul Internațional „Pregătim viitorul promovând excelența”, organizat la Iași în martie 2014 de Universitatea „Al. I. Cuza”, întrebarea majorității prezente adresată personalităților

care au avut intervenții, a fost: Cum să-i facem pe elevi să învețe?. Răspunsul profesorului Gh. Rudic, cu o vastă experiență internațională, a fost formulat sub forma unui sfat „Educația în sine se bazează pe motiv. Nu putem motiva motivul. Studentul sau elevul trebuie să învețe să lucreze singur, iar profesorul doar să-l îndrume.” [3]

Concluzia, schimbarea ține de noi înșine! Da, aceasta este realitatea! Elevii nu pot fi schimbați, ei s-au născut și trăiesc în societatea digitală. Noi profesorii trebuie să depășim mentalitățile și inerția în a valorifica multitudinea de alternative oferite de TIC demersului didactic și a ne adapta metodele de instruire și educare la interesul manifestat fără rezerve de tineri pentru IT. Noi profesorii trebuie să ne asumăm rolul de coordonatori și colaboratori ai elevilor în procesul de învățare, să-i ajutăm cum să își identifice singuri propriile strategii și metode de a învăța potrivite personalității lor. Instrumentele TIC sunt obiecte omniprezente în viața cotidiană utilizate în mod curent pentru a satisface o varietate de nevoi. TIC oferă accesul imediat la toate tipurile de informații eficientizând munca sau îmbunătățind confortul vieții. Ca educator nu poți fi împotriva utilizării lor în procesul de predare învățare, nu poți să ignori sau să refuzi multele beneficii aduse educației. Firesc este să accepți provocările lansate școlii și formării elevilor de progresul lor și să adopți o atitudine pragmatică: explorarea acestor instrumente (ele fiind materialul didactic al instruirii actuale) și exploatarea lor pentru atingerea scopurilor educației: dezvoltarea minților iscoditoare, critice, a spiritului deschis și receptiv, a atitudinilor colaborative și tolerante. Motivul? Adulții de mâine — tinerii de azi — trebuie să fie capabili să creeze, să inventeze și să facă descoperiri utile societății lor, societatea secolului XXI.

Sub influența incontestabilelor schimbări aduse în societate de dezvoltarea TIC și impuse educației prin comutări de paradigme — dobândirea competențelor necesare sec XXI și practica didactică zilnică demonstrează faptul că elevii de azi, față de cei de ieri, au așteptări diferite de la școală, în ce privește învățarea și educația. O soluție la așteptările justificate ale elevilor poate fi managementul activităților de instruire cu „unelte” IT și /sau pe platforme de e-learning. Abordarea învățării pe simbioza tradițional — instrumente TIC are în plus și avantajul că asigură continuitatea instruirii între școală și facultate, între școală și formarea pe întreg parcursul vieții.

Colaborare și formare — soluții pentru schimbare

O documentare simplă dovedește decalajul existent între dezvoltarea ca diversitate și eficiență a mijloacelor TIC destinate educației și formarea profesorilor, dar mai ales, decalajul între cursurile de formare urmate de profesori și aplicarea rezultatelor formării în procesul didactic. “Schimbările în domeniul educației depind de ceea ce fac și de cum gândesc profesorii. E așa de simplu și totodată atât de complex.” [4]. Pentru reușita schimbării importantă este colaborarea și împărtășirea informațiilor, ideilor, experiențelor, competențelor dobândite privind realizarea materialelor digitale și rezultatele experimentării lor. Practic, în cadrul colectivelor de profesori trebuie înlocuit orgoliul și individualismul profesional cu adoptarea atitudinilor deschise și spiritul muncii în echipă.

Participarea profesorilor la stagii de formare care vizează scopuri și obiective ce motivează și dezvoltă didactica digitală, organizate la noi sau oriunde în Europa, este esențială pentru

nevoia de a dobândi noi abilități de îndrumător și consilier al elevilor în activitatea din clasă, pentru a dobândi competențe în arta de a preda cu TIC, atât de necesară în actualele cerințe educaționale. Formarea inițială nu este o scuză și nici experiența acumulată în utilizarea didacticii tradiționale nu este suficientă. „Societatea contemporană își duce existența într-o lume a deschiderii, când mâine este necesar să știm mai mult și altfel decât astăzi, să fim capabili a face ceva ce nu am făcut niciodată, în perioada în care am învățat să facem ceva.” [5] Colaborările în cadrul parteneriatelor educaționale transnaționale finanțate de UE prin programul ERASMUS + și cursurile de formare în context european oferă cadrul optim pentru însușirea și /sau dezvoltarea competențelor digitale de exploare și valorificare a instrumentelor TIC destinate instruirii școlare, informarea cu privire la apariția unor noi „unelte” informatice destinate educației și la rezultatele experiențelor didactice de bună practică ale utilizării lor.

În loc de concluzii

“A fi un bun educator presupune a fi, în primul rând, un profesor orientat spre viitor”. [6] Motto-ul lucrării esențializează misiunea profesorului modern și anume, de a educa elevii pentru viitorul lor, pentru societatea de mâine. În consecință, el trebuie să proiecteze și să gestioneze instruirea vizând permanent esența ei „cultivarea potențialului creativ al tinerilor”, pregătindu-i astfel pentru o societate în care cunoașterea și „integrarea tehnologiei contribuie la asigurarea succesului lor” .[7]

Referințe: [1] M. Prensky — Digital Natives, Digital Immigrants, 2001- marcprensky.com [2] M. Prensky — Digital Natives, Digital Immigrants-Part 2: Do They Really Think Differently? (marcprensky.com) [3] Gh. Rudic — Center of Modern Pedagogy “Education without borders”, Montréal, Canada [4] M. Fullan — Ontario Institute for Studies in Education of the University of Toronto [5] R. M. Niculescu — Dramă și metaforă în educație, Brașov, 2006 [6] J.W. Botkin, M. Malița — Orizontul fără limită al învățării Lichidarea decalajului uman, Ed.Politică, București, 1981 [7] www.intel.com/cd/corporate/education

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/competentele-digitale-ale-profesorilor-intre-necesitate-si-utilitate>)

Întâlnirea în comunitățile virtuale de învățare

De **Florina-Teodora Biculescu**

Întâlnim frecvent comunitățile virtuale în jurul nostru, cu roluri din ce în ce mai proeminente care interferează atât cu învățarea școlară, cât și cu dezvoltarea profesională continuă. Articolul prezintă o serie de măsuri prin care cadrele didactice supervizează dezvoltarea și consolidarea comunităților virtuale, amintind și avantajele și dezavantajele acestor comunități.

Comunitățile de învățare sunt fenomene naturale iar profesorul trebuie să urmărească identificarea lor și eliminarea factorilor care le obstrucționează sau le elimină.

Măsuri prin care cadrele didactice supervizează dezvoltarea și consolidarea comunităților virtuale, monitorizează evoluția lor și efectele benefice pentru învățare:

- În primul rând, este nevoie de mijloacele tehnice necesare colaborării la distanță și de identificarea și dezvoltarea competențelor necesare elevilor și cadrelor didactice pentru a comunica și lucra împreună cu alții în spațiul virtual.
- Dezvoltarea unei comunități necesită acordarea de timp, răbdare și spațiu pentru construirea de relații între indivizi — condiție esențială pentru a cultiva dorința indivizilor de a împărtăși cunoașterea prin testarea probității celorlalți și dezvoltarea unui sentiment de obligație reciprocă și pentru a identifica tipul adecvat de informații de împărtășit, nivelul adecvat de detalieri, membrii potriviți și tipurile adecvate de forumuri de discuții.
- Stabilirea unui set comun de norme, standarde și un limbaj care să permită transferul eficace al cunoașterii. Se stabilesc rolurile participanților și normele de conduită virtuală.
- Pentru un management eficient al cunoașterii, comunitățile se construiesc la început în jurul temelor cele mai importante pentru membrii, iar ulterior se pot dezvolta alte comunități prin aprofundarea unei anumite teme. Se propune activități simple de împărtășire a cunoștințelor.
- Coordonatorul și grupurile nucleu animă colaborarea, facilitează interacțiunile dintre membri, propun teme de discuție, încurajează. Construiesc un context care să permită elevilor să se înțeleagă între ei. Împărtășirea de idei nu este o simplă problemă de transmitere; pentru a fi inteligibilă, informația trebuie să fie interpretată nu în lumina contextului în care a fost dezvoltată, ci în cea a contextului în care va fi aplicată.
- Pentru împărtășirea ideilor sunt utilizate atât sistemele informatice, cât și comunicarea personală; împărtășirea de idei presupune prin excelență o relație directă între două persoane care asigură un context comun, implicarea și angajarea, dar odată ce aceste relații au fost stabilite, mijloacele electronice asigură un mediu prielnic pentru menținerea comunicării.
- Pentru a facilita învățarea profundă, organizarea situațiilor de colaborare în cadrul comunităților virtuale trebuie să promoveze interacțiunii între elevi, să încurajeze

exprimarea ideilor proprii, interevaluarea critică între membrii grupului și comunicarea clară a ideilor către ceilalți (apud Verburgh, 2002).

- Este esențial ca profesorii și elevii să înțeleagă dinamica învățării prin colaborare, pentru a putea lucra în grupuri. De asemenea, mediile de învățare trebuie să fie proiectate ca parte integrantă din contexte socio-individuale mai largi.

Avantaje ale comunității virtuale de învățare

Comunitățile de învățare răspund unor nevoi individuale: multiculturalitate, pluralism, diversitate, adecvarea la specificul cultural, comunicarea la distanță între persoane cu interese comune, adaptare la societatea și economia cunoașterii.

Comunitatea virtuală de învățare permite transferul cunoașterii implicite. Prin relațiile informale dintre membri, comunitățile permit, pe de o parte, o învățare sporită și permanentă, iar pe de altă parte, o stăpânire și dezvoltare superioară a cunoștințelor.

Comunitatea virtuală de învățare reprezintă un răspuns viabil pentru abordările socio-constructiviste în învățare, predare și evaluare, putând completa procesul educațional cu elementele necesare unei activități de învățare semnificative, eficiente și eficace.

Organizarea activităților de învățare în cadrul comunitatea virtuală de învățare încurajează implicarea elevului, favorizează creșterea nivelului motivațional al acestuia și în special a celei intrinseci, centrată pe dezvoltarea de cunoștințe solide pe termen lung.

„Internetul determină schimbarea naturii interacțiunilor, reconfigurarea spațiului social” (Stone, 1992, apud Heckscher, 1994); calculatorul are potențialul de a revoluționa însăși natura învățării, devenind un veritabil mediu de manifestare și de comunicare.

Utilizată ca instrument de comunicare, “tehnologia oferă oportunități pentru extinderea procesului învățării dincolo de limitele unei săli de clasă, localitate sau țară, favorizând dezvoltarea unei bogate game de comunități de învățare formale sau informale” (Heckscher, 1994).

Comunitățile virtuale sprijină și încurajează achiziția de cunoștințe (Palloff și Pratt, 1999): motivează elevii pentru învățarea împreună; readuce pasiunea pentru explorarea de noi domenii în procesul educației; promovează învățarea prin colaborare creând o adevărată stare de sinergie; rezultatul final al cunoștințelor acumulate și împărtășite este mult superior față de implicarea independentă, individuală cu materialul de studiu.

Puterea unei comunități de învățare este superioară întrucât sprijină creșterea și dezvoltarea atât intelectuală, cât și personală a membrilor săi.

Învățarea are, pe lângă latura individuală evidentă, și o importantă componentă socială; noile tehnologii permit și dezvoltarea de comunități virtuale de învățare în care elevii pot accesa comunități de experți din afara școlii (Brown & Gray, 1995; Jones apud Grainne, 2007).

Dezavantaje ale comunității virtuale de învățare

Utilizarea inadecvată a computerului poate izola elevul, (singurele) „configurații sociale permise de calculator pentru

învățare fiind: învățarea cu, la, pe lângă și prin calculator” (Crook, 1994, apud Grainne et al., 2007); în acest sens, există riscul ca o exacerbare a utilizării mediilor virtuale să afecteze negativ abilitățile sociale și cele de comunicare orală, scrisă sau de gestiune a mediilor tradiționale de informare.

Tehnologia poate facilita o învățare autonomă, „dar mai degrabă individuală decât prin cooperare”, fapt care contrazice însăși ideea de comunitate (Thomson, 1998, apud Grainne et al., 2007).

Cunoașterea transmisă prin succesiuni de emailuri se pierde odată cu încetarea acestor schimburi în cazul în care nu se folosesc forumuri de discuții (Burk, 2000). Dacă aplicația software permite doar afișarea în ordine cronologică a succesiunii de mesaje, atunci regăsirea ulterioară a soluțiilor vechi la probleme similare este anevoioasă.

Indivizii din exterior interesați sau care întâmpină probleme noi nu au cunoștință despre comunitățile adhoc și nu pot beneficia de expertiza acestora.

Atunci când un membru părăsește comunitatea, cunoștințele personale acumulate din experiență nu vor mai fi disponibile celorlalți. Plecarea unor membri afectează rețelele informale, determinând dispariția vechilor canale prin care comunicau membrii când întâmpinau o problemă.

Spre deosebire de locul de muncă unde este încurajată învățarea prin colaborare, învățământul se bazează preponderent pe „recunoașterea performanțelor individuale în cadrul unui mediu competitiv, iar colaborarea între elevi este uneori etichetată ca trișare” (Kaye, 1992, apud Grainne et al., 2007). Procesul educației a fost văzut mai degrabă ca o „încurajare la izolarea elevului” (Jones, 2007, apud Grainne et al., 2007), sau ceea ce învață elevul este „pasivitatea și alienarea de sine și față de alții, iar cele mai fructuoase relații cu oamenii vor fi la fel de pasive și impersonale ca și interacțiunea solitară cu computerul” (Kreuger, 1989, apud Grainne et al., 2007).

Învățarea prin colaborare vine în contradicție cu tendința recentă către individualismul în rețea (Welman 2003).

Utilizarea comunității virtuale în învățare în educație ridică serioase probleme de ordin etic ce țin de barierele de acces pentru cei care nu dispun de echipamentul, cunoștințele și abilitățile necesare, conducând la accentuarea diviziunii digitale; la acestea se adaugă bariere afective precum percepțiile despre tehnologie, anxietăți despre utilizarea acesteia.

Resurse: Orza, Elisabeta. *Rolul TIC în dezvoltarea competențelor de lectură ale elevilor*. Blog iTeach: <http://iteach.ro/pg/blog/elisabeta.orza/read/30311/>, 2012.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/intalnirea-in-comunitatile-virtuale-de-invatare/>)

Principiile didactice și aplicarea lor în e-learning

De Ana Nicoleta Avramescu

Articolul încearcă o adaptare sau particularizare a principiilor didactice în învățarea prin e-learning. De asemenea, sunt enunțate câteva principii specifice învățării prin e-learning. Articolul face parte dintr-o amplă lucrare “De la didactica tradițională la e-learning” care se află în curs de elaborare.

Principiile didactice sunt:

1. Principiul integrării teoriei cu practica 2. Principiul accesibilității și individualizării învățării 3. Principiul sistematizării și continuității 4. Principiul corelației dintre senzorial și rațional, dintre concret și abstract (principiul intuiției) 5. Principiul participării active și conștientă a elevului la predare, învățare, evaluare 6. Principiul însușirii temeinice a cunoștințelor, priceperilor, deprinderilor

Aplicarea acestor principii se poate face în e-learning după cum urmează:

1. **PRINCIPIUL INTEGRĂRII TEORIEI CU PRACTICA** Exprimă cerința ca ceea ce se însușește în procesul de învățământ să fie valorificat în activitățile ulterioare, prin rezolvarea unor sarcini concrete pentru realizarea unei optime inserții sociale și profesionale. *În e-learning:* Utilizarea unor modele implementate în softuri care să permită vizualizarea unor fenomene. Realizarea unor modele de simulare (programe care să simuleze situația reală) a unor diferite fenomene, procese sau activități. Crearea unor module de aplicații practice luate din viața cotidiană.

2. **PRINCIPIUL ACCESIBILITĂȚII ȘI INDIVIDUALIZĂRII ÎNVĂȚĂRII** Este întâlnit în literatura de specialitate și sub denumirea de „principiul accesibilității”. Acest principiu exprimă, în esență, necesitatea ca desfășurarea procesului de învățământ să se realizeze în concordanță cu posibilitățile reale ale elevilor (potențialul intelectual, fizic, nivelul pregătirii anterioare) și să stimuleze dezvoltarea lor ontogenetică. Stabilirea unei concordanțe între sarcinile de învățare și particularitățile specifice unei vârste, iar aplicarea acestui principiu înseamnă că orice secvență de învățare are la bază trecerea de la inferior la superior, de la apropiat la îndepărtat, de la simplu la complex, de la particular la general. *În e-learning:* Implementarea se realizează cu respectarea particularităților de vârstă, dar și în funcție de stilul de învățare și tipul de inteligență (cu referire la inteligențele multiple) și care să permită parcurgerea în ritmul propriu. Se pot crea module specifice pentru activități diferențiate, în concordanță cu posibilitățile elevilor și dificultățile de învățare. Unele module se pot crea având în vedere activități pe grupe sau în perechi.

3. **PRINCIPIUL SISTEMATIZĂRII ȘI CONTINUITĂȚII** Esența acestui principiu se exprimă prin cerința ca toate conținuturile transmise prin procesul de învățământ să fie astfel organizate și proiectate astfel încât să reprezinte o continuare logică a celor însușite anterior, în care să se integreze sistemic, asigurând o înaintare progresivă în învățare. *În e-learning:* Activitățile pot fi riguros planificate, bazate pe o parcurgere logică, firească. Documentele de planificare pot fi mult mai ușor integrate, revizuirea lor făcându-se mult mai ușor de la an la an.

Conținuturile se pot elabora ordonat, coerent și să permită o parcurgere în ritm propriu.

4. PRINCIPIUL CORELAȚIEI DINTRE SENZORIAL ȘI RAȚIONAL, DINTRE CONCRET ȘI ABSTRACT (PRINCIPIUL INTUIȚIEI) Se aplică pentru a ajuta elevii să treacă de la cunoașterea concretului imediat la formarea gândirii lor abstracte. Învățarea ca proces de cunoaștere trebuie să fie realizată senzorial, intuitiv și să fie bazată pe experiențe anterioare. *În e-learning:* Utilizarea demonstrației inductive sau deductive prin intermediul unor modele de simulare a situațiilor reale. Există posibilitatea creării unor cursuri care să permită cursanților personalizarea acestor cursuri, în funcție de nevoile proprii.

5. PRINCIPIUL PARTICIPĂRII ACTIVE ȘI CONȘTIENȚE A ELEVULUI LA PREDARE, ÎNVĂȚARE, EVALUARE Eficiența procesului educațional este determinată în mare măsură de considerarea elevului ca subiect al propriului proces de formare, proces bazat pe participarea sa conștientă și activă. Evident este important ca elevul să înțeleagă deplin materialul de învățat. *În e-learning:* Implicarea în activități multiple desfășurate sincron/asincron cu stimularea dată de îndeplinirea a cât mai multe sarcini din cele implementate. Cursanții pot fi implicați într-o multitudine de activități, care să impună participare activă: ascultare, scriere, experimente simulate, rezolvare de probleme ș.a.

6. PRINCIPIUL ÎNSUȘIRII TEMEINICE A CUNOȘTINȚELOR, PRICEPERILOR, DEPRINDERILOR Aprofundarea cunoștințelor asimilate, trăinicia lor în timp, rapiditatea și fidelitatea cu care acestea sunt reactualizate, precum și folosirea eficientă, operativă a capacităților, priceperilor, deprinderilor în activitățile de învățare și în cele practice reprezintă condiții importante pentru realizarea obiectivelor educaționale contemporane. *În e-learning:* Cursurile elaborate au o bază intuitivă, concret-senzorială, cu suficiente aplicații practice. De asemenea, cursurile sunt sistematizate și permit însușirea conștientă și prin efort propriu, permițând completări și aprofundări continue. Rezolvarea sarcinilor permit revenirea până la atingerea tuturor cerințelor.

Principii și enunțuri în e-learning, care complementarizează principiile didactice (clasice)

- Concordanța cu curriculumul: conținutul trebuie să fie adaptat la curriculum cu obiective clare și conținutul să fie acoperit
- Incluziunea: Trebuie să se aibă în vedere situațiile care implică incluziunea cursanților (cei cu dizabilități fizice pot fi sprijiniți în special prin e-learning) și să nu facă niciun fel de discriminări.
- Angajamentul cursantului: Cursanții trebuie să fie implicați și motivați.
- Abordări inovatoare: cursurile ar trebui să fie adecvate scopului, printr-o abordare nouă și adaptată cerințelor curriculumului și evoluției tehnologiei.
- Învățare eficientă: Cursanții trebuie să aibă la dispoziție posibilitatea de a alege ceea ce li se potrivește, să poată parcurge cursurile într-un ritm propriu, să aibă posibilitatea să-și personalizeze cursurile; de asemenea, trebuie să fie încurajată colaborarea.

- Evaluare formativă: Evaluarea trebuie să fie formativă, să ofere feed-back cu privire la performanța cursantului; de asemenea, trebuie încurajată evaluarea colegială, iar cursanții să aibă posibilitatea să reflecteze la progresul personal și să-și completeze lipsurile din portofoliul personal.
- Evaluarea sumativă: Evaluările sumative trebuie să fie valide, să ofere concluzii clare, atât profesorului, cât și elevilor sau părinților; să aibă mai multe niveluri de realizare și să nu aibă impact negativ asupra elevului.
- Coerență, constanța și transparență Cursurile trebuie să aibă coerență, în concordanță cu obiectivele, conținutul; activitățile și evaluarea trebuie să fie accesibile și în concordanță.
- Ușor de utilizat: Cursurile trebuie să fie facile, ușor de utilizat, uneori să poată fi utilizate fără o pregătire prealabilă.
- Cost-eficacitate: Soluțiile tehnologice trebuie să fie justificate, accesibile, cu costuri justificate și care pe parcurs să determine economii prin reducerea costurilor administrative, de instruire și de asistență. Beneficiile includ de regulă și ameliorarea și îmbunătățirea rezultatelor cursanților (elevilor).

Bibliografie: 1.

http://dppd.ulbsibiu.ro/ro/cadre_didactice/adriana_nicu/cursuri/Pedagogie%202020_curs_2_Principiile%20didactice.pdf 2.
<http://forum.portal.edu.ro/index.php?act=Attach&type=post&id=1985336> 3.
http://www.online-educa.com/OEB_Newsportal/wp-content/uploads/2011/09/10-Principles-for-Successful-E-learning.pdf

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/principiile-didactice-si-aplicarea-lor-in-e-learning>)

Cursurile European Schoolnet Academy – oportunități de formare pentru cadrele didactice

De **Cristina Elena Voicu**

European Schoolnet Academy este o platformă de învățare online, ce oferă cadrelor didactice din toată Europa oportunități de dezvoltare profesională. Cursurile oferite de aceasta sunt gratuite, accesibile tuturor celor interesați. Participanții pot învăța din experiența celorlalți, pot împărtăși din experiența personală. Sunt încurajate discuțiile, dezbaterile, promovarea

unor idei inovatoare. Cursanții obțin insigne digitale pentru fiecare modul și un certificat digital la sfârșitul cursului.

Ideea acestor cursuri a pornit de la câteva proiecte europene — Future Classroom Lab, inGenious și iTEC — implementate în școli-pilot din Europa.

Future Classroom Lab a fost gândit ca un spațiu de predare-învățare complet echipat și reorganizat. A fost creat de European Schoolnet cu sprijinul a 30 de Ministere ale Educației. Acest "Laborator al Viitorului" oferă profesorilor europeni șansa de a participa la training-uri, workshop-uri, seminarii și cursuri, prin intermediul programului Erasmus+ (Key Action 1), dar nu numai.

inGenious este un Organism al Autorităților Europene ce coordonează educația în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii (STEM). Această inițiativă are scopul de a crește interesul tinerilor europeni pentru profesii științifice. Cercetările realizate în această privință au evidențiat posibilitatea ca în viitor să scadă personalul calificat în aceste domenii. Acest proiect a primit din partea Comisiei Europene o finanțare de 8 milioane de euro, fiind implementat pe o perioadă de 3 ani, în peste 20 de țări.

Având ca punct de plecare proiectul inGenious, European Schoolnet Academy a oferit cursul de formare (dezvoltare profesională) – *"Innovative Practices for Engaging STEM Teaching"*. Prin intermediul acestui curs, profesorii descoperă practici inovatoare de predare, învață cum să acceseze resurse educaționale STEM din întreaga Europă, descoperă cum să utilizeze în sala de clasă laboratoare virtuale. Pe site-ul proiectului sunt anunțate, periodic, competiții al căror scop este de a încuraja studiul disciplinelor științifice în rândul tinerilor.

Proiectul iTEC și-a propus să proiecteze "clasa viitorului" (Future Classroom). A implicat 15 Ministere ale Educației, profesori, factori de decizie, experți educaționali, în scopul inovației în predare.

Înscrierea la cursuri se face prin crearea unui cont pe site-ul European Schoolnet Academy (europeanschoolnetacademy.eu/web/general-navigation/home) și selectarea cursului la care dorim să participăm. Pasul următor este completarea unui chestionar și adăugarea numelui și locației pe o hartă creată pentru cursul respectiv.

Durata unui curs este de câteva săptămâni (cca. 6 – 8 săptămâni). Cursurile sunt în limba engleză.

Cursurile European Schoolnet Academy sunt organizate pe module, fiecare modul se deschide cursanților la începutul săptămânii. Parcurgerea fiecărui modul și realizarea sarcinilor de lucru durează aproximativ 2-3 ore. Fiecare modul se încheie cu un QUIZ, ce conține un set de întrebări din materialele/resursele vizionate. Pentru finalizarea modulului cursantul trebuie să obțină un scor minim de 80%.

Cursanții obțin insigne digitale pentru fiecare modul și un certificat digital la sfârșitul cursului. Acestea pot sau nu să fie recunoscute de Ministerul Educației din fiecare țară. Însă, dincolo de obținerea unui certificat, cei care parcurg aceste cursuri învață cum să-și îmbunătățească metodele de predare, să integreze tehnologia în sala de clasă, să creeze motivația pentru învățare în rândul elevilor.

Toate aceste cursuri pun accentul pe învățarea practică, pe experiment, urmărind să dezvolte competențe ale secolului 21, necesare elevilor pentru a face față schimbărilor rapide din societate. Este încurajată învățarea chiar dincolo de spațiul clasei (outdoor projects).

Avantajul acestor training-uri online este că participanții pot învăța din experiența celorlalți, pot împărtăși din experiența personală. Sunt încurajate discuțiile, dezbaterile, promovarea unor idei inovatoare.

Pe site-ul European Schoolnet Academy sunt anunțate și cursurile viitoare:

- Games in Schools (27th October 2014)
- How to teach Computing? An Introduction to Concepts, Tools and Resources for Secondary Teachers (3rd November 2014)
- Competences for 21st Century Schools (17th November 2014)
- Using Tablets in Schools (February 2015)
- How to teach Computing? An Introduction to Concepts, Tools and Resources for Primary Teachers (2015)
- Teaching Creative Thinking (2015)

Pentru cei ce doresc să încerce ceva nou în practica predării, platforma European Schoolnet Academy este exact ceea ce caută.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/cursurile-european-schoolnet-academy>)

Proiect de formare a cadrelor didactice din învățământul primar și preprimar conform modelului finlandez

De Camelia Hoara

Am cunoscut îndeaproape timp de o săptămână programul unei școli (învățământ primar). Metodele și strategiile folosite de profesorii finlandezi pot fi aplicate și la noi în țară, mai ales ca unele le folosim și noi în prezent. Jocul didactic este aplicat în fiecare lecție și aproape în orice moment al lecției. Activitățile didactice se bazează foarte mult pe mișcare, atenție, lucru practic. Se pune accentul pe lucrul în perechi și echipe mici, iar munca diferențiată se are în vedere zilnic. Modul de organizare al procesului instructiv-educativ poate fi preluat și adaptat.

Profesorii finlandezi lucrează ca o adevărată echipă, ajutându-se reciproc în realizarea activităților diferențiate cu elevii.

Acest proiect s-a desfășurat în perioada mai-decembrie 2013, în sectorul 6 din București. În noiembrie 2013, în urma unei selecții, am fost în schimb de experiență/seminar de formare, la Școala primară și Grădinița din Masku – suburbie a orașului Turku din Finlanda. Limba de comunicare a fost limba engleză.

Ce pot să povestesc din această experiență unică?!

Orele de curs durează 45 minute, pauzele dintre ore se desfășoară obligatoriu în aer liber. Stilul de predare al profesorilor este dinamic, mobilizator, incitant, îmbinându-se armonios teoria cu practica. Elevii au un respect deosebit față de profesori și se observă în orice moment politețea și simplitatea relațiilor dintre ei. Chiar dacă nu se poartă uniformă, elevii sunt îmbrăcați simplu și decent. În Finlanda, elevii merg în șosete sau papuci prin școală.

Sistemul educațional din Finlanda este foarte bine gândit și făcut în sprijinul elevilor. Educația școlară se bazează pe dezvoltarea gândirii și a expresiei, nu pe acumularea masivă de informații.

Școala era foarte bine dotată din punct de vedere al tehnologiei (în fiecare clasă există aparatura necesară desfășurării în condiții optime a activității — videoproiector, sistem audio-video — acest aspect este valabil atât pentru mediul urban cât și pentru cel rural).

Am participat la orele din ciclul primar de limba finlandeză, unde practic totul se întâmpla ca într-o poveste: lecția din manual (puneau accent pe utilizarea manualelor) era proiectată pe ecran, iar elevii trebuia pur și simplu să interpreteze prin jocuri de rol ce credeau ei ca se întâmpla acolo.

La o altă oră (de evaluare, de această dată) din ciclul primar, profesorul (învățătorul) era un simplu spectator: cunoștințele elevilor se testau de la elev la elev, unul punând întrebări, iar celălalt răspunzând sau adresându-i la rândul-i, alte întrebări colegului. Aceasta era metoda eficientă de a testa dacă ambii au învățat noțiunile respective. Se lucra permanent în perechi, încurajându-se creativitatea și manifestarea elevilor de orice natură ar fi fost ea: fiecare elev stătea în bancă exact cum dorea, nu într-o anumită poziție, cu teama de a spune ceva pentru a fi muștrat, vorbea când dorea fără a aștepta să i se dea dreptul la replică, și culmea ironiei, deși se crea o oarecare zarvă, departe de-a fi un haos.

La ora de muzică se cântă la instrumentele muzicale din dotare, fiecare venindu-i rândul să cânte la fiecare dintre instrumente. Se cânta stând în picioare, pentru a putea utiliza instrumentele, alții "tăvăliți pe jos", însă indiferent de postura acestora, fiecare elev se simțea în largul său de-a se manifesta. Libertatea de exprimare și de manifestare a elevilor, poate nouă n-ear fi părut o totală lipsă de respect, însă în Finlanda este departe de-a fi criticată, ci din contra, elevii erau pur și simplu ei înșiși și se purtau ca atare, fapt ce era cu desăvârșire apreciat.

La revenirea în țară, după această vizită de studiu, am prezentat colegilor, coordonatorului de proiecte și programe, cât și în cadrul cercului pedagogic sector 6 – clasa pregătitoare, ceea ce am observat și reprezintă noutate pentru noi.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați

<http://iteach.ro/experiencedidactice/formarea-cadrelor-didactice-conform-modelului-finlandez>

Formarea cadrelor didactice din învățământul preșcolar

De **Liana-Mihaela Radoi**

A investi continuu în educație înseamnă într-o bună măsură și a asigura o pregătire de calitate pentru viitoarele cadre didactice. Pe lângă o pregătire teoretică de specialitate a profesorilor din învățământul preșcolar, mai este necesară o practică pedagogică bine organizată, pliată pe nevoile reale de învățare și cerințele pieței muncii.

Formarea cadrelor didactice a fost și este o problemă la care întotdeauna s-a căutat răspuns, pentru nevoia de a se plia pe reforma continuă mereu declarată în sistemul nostru de învățământ.

Strategia de dezvoltare a sistemului de formare inițială și continuă a cadrelor didactice din învățământul preuniversitar are ca acțiuni: 1. Dezvoltarea unei rețele permanente de instituții (școli, grădinițe) de aplicație pentru practica pedagogică prin convenții bilaterale între instituțiile de învățământ superior și ISJ-uri; 2. Diversificarea relațiilor de parteneriat cu instituții ofertante de servicii pentru practica pedagogică alternativă.

Aceste strategii se aplică, dar trebuie însoțite de metodologii de realizare a acestor strategii de practică.

În literatura de specialitate sunt foarte puține publicații sau autori care analizează în mod exhaustiv formarea cadrelor didactice preșcolare. Autorii care au vizat și aceste aspecte sunt Romiță Iucu, Emil Păun, Florea Voiculescu.

Dar și educația preșcolară se supune aceluiași schimbări, tranziții și reforme ca întregul sistem de învățământ. În anul 2004, Florea Voiculescu realizează o critică a evoluției sistemului educațional menționând că *"în domeniul educației, proiectele de schimbare, de la cele mai simple până la teoriile pedagogice sau concepțiile de reformă sistematică, sunt susceptibile de arbitrar și improvizație, de voluntarism sau, încă și mai mult, că pot reprezenta interesele unor grupuri de forțe și nu nevoile reale ale societății sau individului"*. În această lucrare, în care se analizează aspectele specifice formării cadrelor didactice preșcolare, sunt înregistrate modificările esențiale atât din punct de vedere al viziunii pedagogice, cât și din punct de vedere al reformei sistematice.

Unul din aspectele care sunt în mod distinctiv accentuate în cadrul noilor modificări introduse în sistemul de învățământ preșcolar ține de valorizarea pozitivă și implicarea comunității locale în activitatea educațională. Cadrul didactic preșcolar este punctul nodal unde se întâlnesc: familia, instituția de învățământ,

comunitatea locală.

Romița Iucu remarcă această dinamică în extinderea cadrului social și relațional al cadrului didactic astfel: *“paradigmele moderne, care asimilează statutul cadrului didactic același de membru al unei structuri organizaționale definite (școala) și al unei comunități (profesionale, locale), solicită o acceptare diferită a rolurilor și a identităților profesionale, accentul fiind pus pe latura pragmatică, personală, reflexivă și creativă a procesului de formare”*. Acest domeniu de formare este încă unul cu carențe.

Cele mai multe dintre cadrele didactice din mediul preșcolar abordează relația cu comunitatea la un nivel restrâns, înțeles astfel: 1. Diverse activități derulate cu și/sau împreună cu părinții (ședințe cu părinții, sponsorizări, donații, excursii, drumeții); 2. Informări cu privire la progresul școlar; 3. Sesizarea părinților cu privire la anumite dificultăți de relaționare cu copiii în cadrul colectivului grupei.

În foarte puține cazuri au fost înregistrate proiecte educaționale și parteneriate pe termen scurt între instituții de învățământ preșcolar și actori externi mediului educațional, inclusiv cursuri de formare și seminari cu părinții sau activități în care au fost implicați activ copiii împreună cu părinții.

Bibliografie: Revista învățământului preșcolar. Nr. 3–4+2011, Editura Arlequid.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/formarea-cadrelor-didactice-din-invatamantul-prescolar>)

Creativitate în evaluare

De **Livia Armanu**

Cadrele didactice au pus întotdeauna suflet în ceea ce au făcut, motiv pentru care au căutat să inoveze în orice secvență: planificare, desfășurare, evaluare. În condițiile în care activitatea este proiectată cu rigoare, eficiența se poate măsura printr-o evaluare obiectivă, în comportamente observabile. În acest articol prezint, pe scurt, câteva metode folosite la orele de limba franceză pentru evaluarea cunoștințelor elevilor.

Ni se pare firesc ca elevilor să li se comunice la începutul lecției obiectivele pe care le urmărim, precum și modalitățile de evaluare, conștientizându-i de răspunderea asupra pregătirii individuale, a posibilităților pe care le are fiecare elev, dar mai ales asupra a ceea ce au învățat la lecția respectivă, având, fără îndoială, o motivare superioară și angajată.

Consider că evaluarea ar trebui realizată nu doar la nivelul cunoștințelor elevilor, ci și a atitudinii față de muncă, a entuziasmului cu care îndeplinește sarcinile școlare.

Prin stabilirea clară a obiectivelor și a modalităților de evaluare — care nu figurează în programe și manuale — cadrele didactice stimulează și direcționează creativitatea, formarea unor comportamente complexe, pe măsura capacității generațiilor pe care le educăm.

O metodă agreată de elevi este realizarea unui **rebus** care cuprinde lexicul lecției predată. Toți elevii sunt implicați în rezolvarea rebusului, cel ce vine la tablă pentru a scrie corect un cuvânt este rugat să formuleze un enunț, astfel să dovedească înțelegerea sensului acestuia.

Efectuarea temelor este o datorie ce trebuie atent monitorizată pentru a evalua gradul de conștiinciozitate, de formare a deprinderii de a-și face datoria.

Cunoștințele se verifică și printr-un joc gen **„Cine știe, răspunde!”**. Un elev pregătește 5–6 bilețele cu întrebări din lecțiile anterioare și cea de zi, iar alții aleși de către propunător, răspund. Răspunsurile corecte sunt răsplătite cu diplome create de alți elevi. Se realizează o autoevaluare plăcută, antrenantă.

Jocul de cărți reprezintă o modalitate de evaluare plăcută a cunoștințelor deoarece feed-back-ul este imediat. Cărțile de joc pot să cuprindă exerciții diverse: de lexic, de completare, de continuare a unui enunț, de combinare etc.

Teatrul sau **dialogurile** interpretate de perechi de elevi, periodic, verifică capacitatea de trecere/transfer de la textul scris la interpretarea lui și valorificarea talentului artistic al elevilor.

Evaluarea cu ajutorul testelor inițiale/de mijloc de an școlar/finală nu mai reprezintă o noutate, dar sunt foarte utile pentru a determina măsura în care obiectivele propuse sunt atinse. Modul în care se face evaluarea este important, iar evaluarea ar trebui să susțină învățarea. Spre exemplu, conjugarea unui verb de către fiecare elev, prin rotație, reprezintă o metodă de evaluare continuă la îndemână — în orice moment, elevul trebuie să știe să folosească timpurile verbale învățate.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/creativitate-in-evaluare>)

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Pagina Revistei: www.iteach.ro/experiencedidactice